

گزارش شش ماه

جولای - دسامبر ۲۰۱۶

گزارش اختصاصی - بررسی خشونت ها علیه خبرنگاران از ۲۰۱۲ - ۲۰۱۶

/safetycomitee

/ajsc_af

.ajsc.af

AJSC
AFGHAN JOURNALISTS SAFETY COMMITTEE

تاریخ نشر: ۹ جنوری ۲۰۱۶

خلاصه

- سال ۲۰۱۶ خونین ترین سال برای خبرنگاران در تاریخ رسانه های افغانستان بشمار میاید که در آن ۱۰۱ مورد که شامل قتل، لت و کوب، تهدید، تحقیر و مجروحیت خبرنگاران میباشد، توسط کمیته ثبت گردیده است. درین سال ۱۳ نفر خبرنگار بقتل رسیده و ۸۸ مورد خشونت صورت گرفته است. طالبان مسول حد اقل ده مورد قتل میباشند. در کنار ۱۳ مورد قتل، ۳۰ مورد لت و کوب، ۳۵ مورد تهدید، ۶ مورد مجروحیت و ۱۷ مورد توهین، تحقیر و بدرفتاری صورت گرفته است.
- در این سال نه تنها از نگاه کیفی خشونت ها سنگین تر شده بلکه آمار قضایای خشونت شاهد افزایش ۳۸ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۵ میباشد که در آن در مجموع ۷۳ قضیه تهدید و خشونت در کمیته ثبت گردید. در سال ۲۰۱۶ مسولین حکومتی مسولیت ۵۰٪ قضایای خشونت علیه خبرنگاران را بعهده داشته، طالبان مسولیت ۲۰٪ و افراد ناشناس مسولیت ۱۴٪ قضایای خشونت را بعهده دارند. درین سال بیشترین قضایای خشونت و تهدید در زون کابل که متشکل از کابل و ولایات شمال آن میباشد، رخ داده است.
- افزایش کشتار خبرنگاران افغانستان را به یکی از خطرناکترین کشورها برای کار خبرنگاری تبدیل نموده است. چنانچه نهاد گزارشگران بدون مرز گزارش داده است، افغانستان در سال ۲۰۱۶ دومین کشور خطرناک برای خبرنگاران بحساب میاید.
- در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶ در مجموع ۴۷ قضیه تهدید، خشونت و قتل خبرنگاران بوقوع پیوسته است. درین شش ماه ۳ مورد قتل، ۱۴ مورد لت و کوب، ۱۵ مورد تهدید، ۳ مورد مجروحیت و ۱۲ مورد بدرفتاری و توهین صورت گرفته است. این آمار افزایش ۳۸ درصدی را نسبت به شش ماه دوم سال ۲۰۱۵ که در آن ۳۴ قضیه ثبت گردیده بود، نشان میدهد. در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶، افراد متعلق به حکومت مسولیت بیشترین میزان خشونت و تهدید را علیه خبرنگاران یعنی ۶۴٪ بعهده دارند. طالبان در رده دوم قرار گرفته و مسولیت ۱۵٪ خشونت ها را بعهده دارند. افراد ناشناس مسولیت ۱۱٪ خشونت ها را بعهده داشته، زورمندان محلی مسولیت ۶٪ را بعهده داشته و مسولان رسانه ها مسولیت ۴٪ را بعهده دارند. درین مدت، بیشترین خشونت ها در زون غربی کشور رخ داده است.
- افزایش تهدیدات و حملات علیه خبرنگاران و رسانه ها توسط طالبان نه تنها ماهیت تهدید را تغییر داده بلکه باعث خودسانسوری گسترده در میان خبرنگاران در مناطق نا امن شده است. طالبان در پهلوی تهدید ها تلاش مینمایند تا مواد نشراتی رسانه ها را در ولایات نا امن کنترل نمایند. طالبان با استفاده از وسایل و شیوه های متنوع بالخصوص تهدید ها میخواهند تا رسانه های محلی یکتعداد موضوعات را همچون اعلانات نیرو های امنیتی، اعلانات صلح، موسیقی، صدای خانم ها، و در بعضی حالات برنامه های تفریحی به نشر نرسانند. آخرین نمونه این تلاش ها در ولایات لوگر، غزنی، وردک، پکتیا و پکتیکا دیده شده است.

- در کنار تلاش‌ها بخاطر جلوگیری از پخش بعضی مواد توسط رسانه‌ها، طالبان با استفاده از تهدید تلاش مینمایند تا رسانه‌ها اخبار مربوط به این گروه را بصورت گسترده نشر نمایند.
- گسترش تهدیدها علیه خبرنگاران و رسانه‌ها تهدید جدی برای بقای آزادی بیان و آزادی رسانه‌ها که بزرگترین دستاورد افغانستان در ۱۵ سال گذشته میباشد، ایجاد نموده است.
- از هر زمان دیگر، امروز ضرورت به افزایش همکاری و هماهنگی میان حکومت، رسانه‌ها، خبرنگاران و آزادی بیان بخاطر بهبود فضای مصونی خبرنگاران وجود دارد. در صورت عدم ایجاد چنین هماهنگی موثریت تدابیر بخاطر مصونیت خبرنگاران کاهش خواهد یافت.
- سال ۲۰۱۶ شاهد یکتعداد اقدامات مثبت از جانب حکومت افغانستان مبنی بر بهبود مصونیت و امنیت خبرنگاران بوده است. از آن جمله میتوان تدوین طرزالعمل امنیت و مصونیت خبرنگاران را توسط شورای امنیت نام برد که باساس این طرزالعمل کمیته مشترک از منسوبین بلند رتبه امنیتی و نمایندگان خبرنگاران در کابل و تمام ولایت به هدف تامین مصونیت خبرنگاران ایجاد میشود. اما این طرزالعمل زمانی میتواند عملاً در قسمت بهبود مصونیت خبرنگاران کمک نماید که بصورت جدی و همه جانبه تطبیق گردد. عملی سازی قسمی این طرزالعمل نمیتواند پاسخگوی تهدیدهای جدی علیه خبرنگاران باشد.

فهرست

- ۱ مقدمه
- ۲ خشونت ها در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶
- ۳ خشونت ها در سال ۲۰۱۶
- ۴ خشونت ها به اساس نوعیت
- ۴ کشته شدن خبرنگاران
- ۵ زخمی شدن خبرنگاران
- ۵ لت و کوب خبرنگاران
- ۶ تهدیدات علیه خبرنگاران
- ۷ خشونت ها به اساس عاملین
- ۷ دولت
- ۸ طالبان و گروه های مخالف
- ۹ تغییر در ماهیت تهدید علیه خبرنگاران و رسانه ها
- ۱۰ نتیجه گیری
- ۱۱ پیشنهادات

مقدمه

سال ۲۰۱۶ خونین ترین سال برای خبرنگاران و رسانه ها در طول تاریخ افغانستان بشمار میاید. درین سال ۱۳ نفر خبرنگار بقتل رسید، رقمیکه در تاریخ خبرنگاری افغانستان سابقه ندارد. با وصف اینکه تهدید ها از طرف گروه های مختلف بشمول کارمندان حکومتی اعمال میشود، تغییر رویکرد طالبان نسبت به خبرنگاران و رسانه ها عمده ترین دلیل افزایش تهدید ها و مهلك شدن خشونت ها علیه خبرنگاران میباشد.

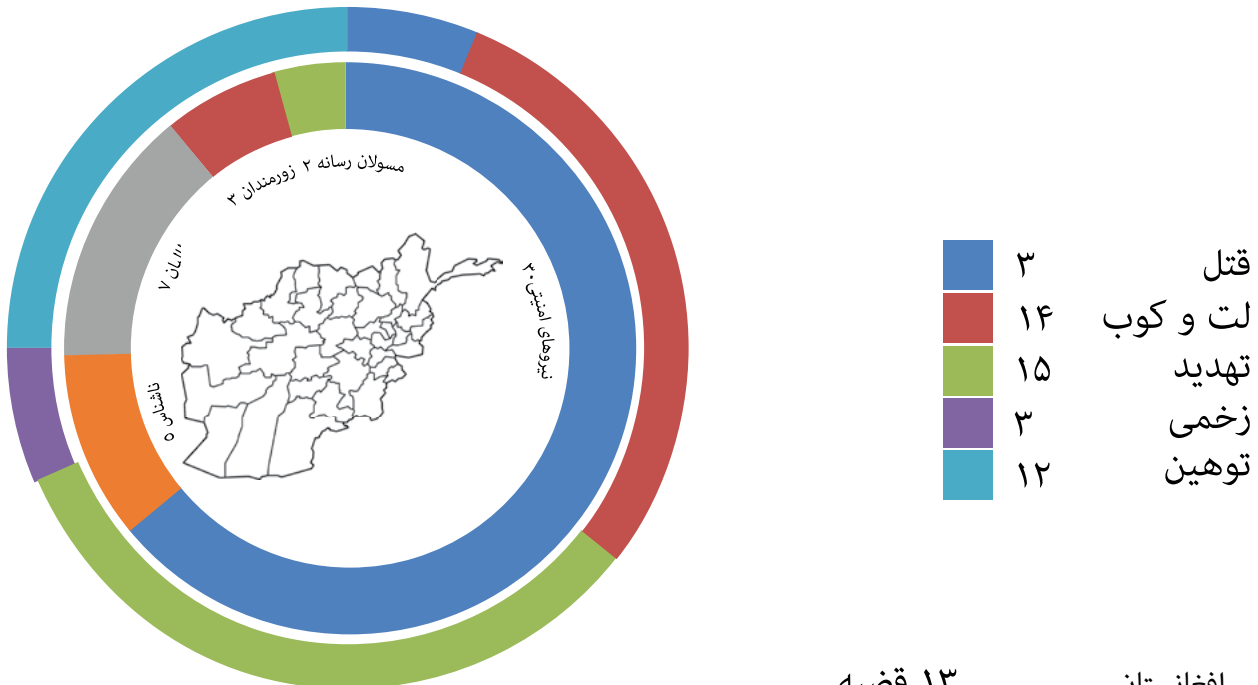
اما سال ۲۰۱۶ شاهد یکمقدار دستاورد ها در عرصه مصونیت خبرنگاران میباشد. عمده ترین دستاورد تهیه و تصویب طرز العمل امنیت و مصونیت خبرنگاران و رسانه ها توسط حکومت افغانستان میباشد که در نتیجه تلاش ها و دادخواهی پیگیر نهاد های حامی رسانه ها صورت گرفت. این طرز العمل در صورت ایکه بوجه احسن تطبیق گردد، میتواند یکمقدار زیاد مشکلات امنیتی و مصونیتی خبرنگاران را حل نماید.

این هشتمین گزارش شش ماهه کمیته مصونیت خبرنگاران میباشد که وضعیت مصونیتی خبرنگاران را در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶ در سرتاسر کشور مورد بررسی قرار میدهد. آمار و ارقام ایکه درین گزارش گنجانیده شده است باساز طرز العمل ها و پالیسی های کمیته مبنی بر موضوعات خشونت علیه خبرنگاران جمع آوری شده و درین گزارش استفاده شده است. این به این معنی است که کمیته تعریف مشخص از واقعه خشونت علیه خبرنگاران داشته و واقعات ایکه دلیل آن کار خبرنگاری نبوده، در جریان کار خبرنگاری صورت نگرفته و یا ربط به کار خبرنگاری نداشته باشد، توسط کمیته بعنوان قضیه خشونت علیه خبرنگاران ثبت نمیگردد.

کمیته همچنان درین گزارش، بدلیل ایکه خشونت در برابر خبرنگاران یک عامل عمده در مقابل آزادی کار خبرنگاری بوده است، آمار منابع و انواع خشونت را در پنج سال از ۲۰۱۲ الی ختم ۲۰۱۶ مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده تا باشد تصویر بهتری از ماهیت تهدید ها علیه خبرنگاران و روند رشد خشونت ها علیه خبرنگاران ترسیم گردد. در این امر، کمیته نوعیت خشونت ها علیه خبرنگاران را به چهار مشخصه (کشته شدن، زخمی، لت و کوب و تهدیدات) تقسیم نموده است و عاملین خشونت ها را به چهار گروه (دولت، افراد ناشناس، طالبان و افراد زورمند محلی) تقسیم نموده است. در این گزارش هر نوع خشونت علیه خبرنگاران و هر عامل خشونت به گونه جداگانه در جریان چهار سال مورد بررسی قرار گرفته است.

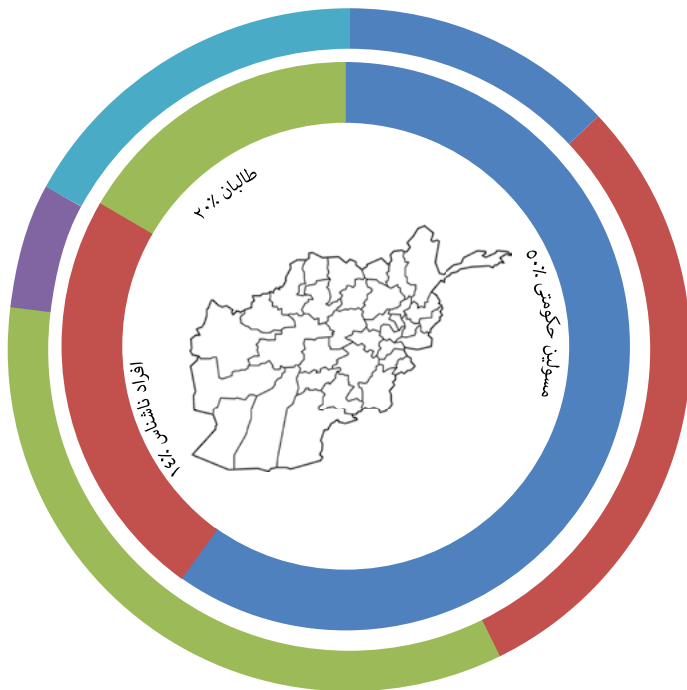
خشونت ها در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶

در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶ در مجموع ۴۷ قضیه تهدید، خشونت و قتل خبرنگاران توسط کمیته ثبت گردیده است. درین شش ماه ۳ مورد قتل، ۱۴ مورد لت و کوب، ۱۵ مورد تهدید، ۳ مورد مجروحیت و ۱۲ مورد بدرفتاری و توهین صورت گرفته است. این آمار افزایش ۳۸ درصدی را نسبت به شش ماه دوم سال ۲۰۱۵ که در آن ۳۴ قضیه ثبت گردیده بود، نشان میدهد. در شش ماه دوم سال ۲۰۱۶، افراد متعلق به حکومت مسول بیشترین میزان خشونت و تهدید علیه خبرنگاران یعنی ۶۴٪ میباشند. طالبان در رده دوم قرار گرفته و مسولیت ۱۵٪ خشونت ها را بعهده دارند. افراد ناشناس مسولیت ۱۱٪ خشونت ها را بعهده داشته، زورمندان محلی مسولیت ۶٪ را بعهده داشته و مسولان رسانه ها مسولیت ۴٪ را بعهده دارند. درین مدت، بیشترین خشونت ها در زون غرب کشور رخ داده است. آمار خشونت و فیصدی واقعات در گراف های ذیل توضیح گردیده است. با وصف اینکه طالبان مسولیت تعداد کم خشونت را علیه خبرنگاران از نگاه کمی دارد، اما نحوه تهدید و خشونت طالبان به مراتب مهلک تر از گروه های دیگر میباشد، یعنی اکثرأ قصد طالبان کشتن خبرنگاران میباشد.

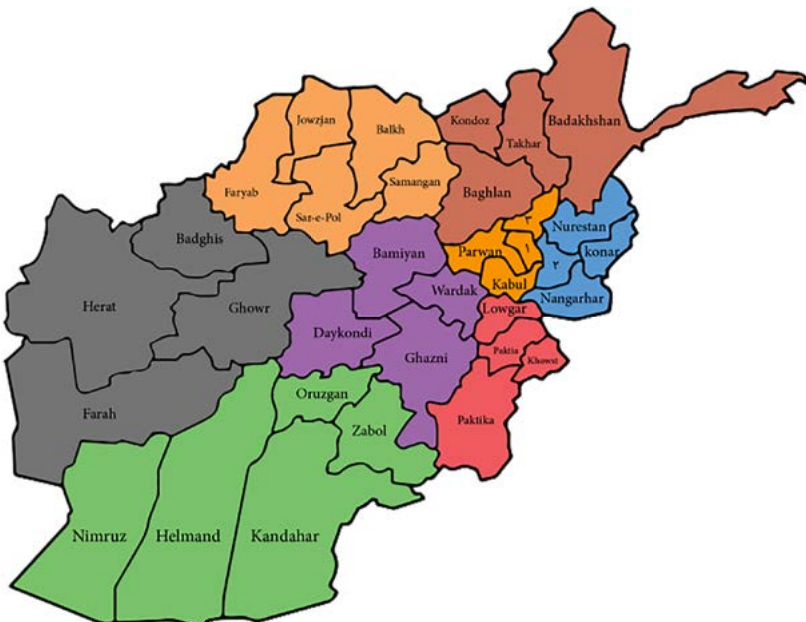

خشونت ها در سال ۲۰۱۶

سال ۲۰۱۶ خونین ترین سال برای خبرنگاران در تاریخ رسانه های افغانستان بشمار میاید. درین سال ۱۳ نفر خبرنگار بقتل رسید. طالبان مسول حد اقل ده مورد قتل میباشند. درین سال کمیته ۱۰۱ قضیه تهدید و خشونت علیه خبرنگاران را ثبت نموده است که شامل ۱۳ مورد قتل، ۳۰ مورد لت و کوب، ۳۵ مورد تهدید، ۶ مورد مجروحیت و ۱۷ مورد توهین، تحقیر و بدرفتاری میباشد. در این سال نه تنها از نگاه کیفی خشونت ها سنگین تر شده بلکه آمار قضایای خشونت شاهد افزایش ۳۸ درصدی نسبت به سال قبل میباشد که در آن در مجموع ۷۳ قضیه تهدید و خشونت در کمیته ثبت گردید. در سال ۲۰۱۶ افراد متعلق به حکومت مسول ۵۱ قضیه بوده، طالبان مسول ۲۳ قضیه، افراد ناشناس مسول ۱۱ قضیه، تظاهر کنندگان مسولیت ۸ قضیه، مسولان رسانه ها مسول ۵ قضیه و زورمندان مسول ۳ قضیه میباشند. در سال ۲۰۱۶ مسولین حکومتی مسولیت ۵۰٪ قضایای خشونت علیه خبرنگاران را بعهده داشته، طالبان مسولیت ۲۰٪ و افراد ناشناس مسولیت ۱۴٪ قضایای خشونت را بعهده دارند. درین سال بیشترین قضایای خشونت و تهدید در زون کابل که متشکل از کابل و ولایات شمال آن میباشد، رخ داده است. فیصدی تمام قضایا در جدول ذیل موجود میباشد. جای تاسف اینست که هنوز هم حکومت از نگاه کمی مسولیت بیشترین قضایای خشونت و تهدید علیه خبرنگاران را دارد.

۱۳	قتل
۳۰	لت و کوب
۳۵	تهدید
۶	زخمی
۱۷	توهین

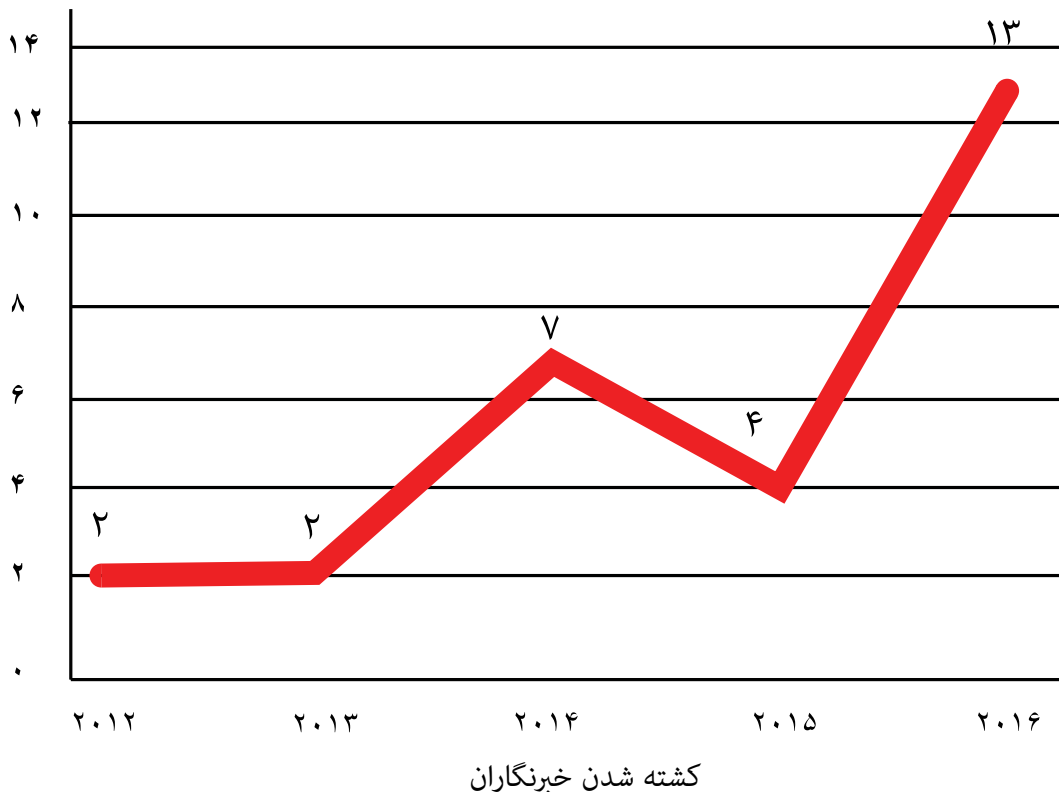
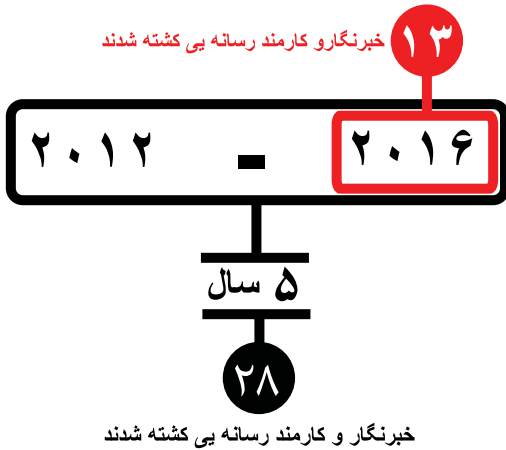
۱۷ قضیه	زون غربی افغانستان
۱۸ قضیه	زون مرکزی افغانستان
۱۱ قضیه	زون جنوبی افغانستان
۴ قضیه	زون شرقی افغانستان
۱۰ قضیه	زون شمال شرق افغانستان
۷ قضیه	زون شمال افغانستان
۱۰ قضیه	زون جنوب شرق افغانستان
۲۴ قضیه	زون کابل و ولایات شمالی افغانستان

خشونت ها به اساس نوعیت

کشته شدن خبرنگاران

از سال ۲۰۱۲ میلادی تا امروز قتل خبرنگاران سیر صعودی را پیموده و ۲۸ خبرنگار و کارمند رسانه یی در سراسر افغانستان در ۵ سال گذشته بقتل رسیده است. در این میان سال ۲۰۱۶ با از دست دادن ۱۳ خبرنگار و کارمند رسانه یی در کشور منحنی خونین ترین سال قلمداد میشود. دلایل کشته شدن خبرنگاران و کارمندان رسانه یی در این پنج سال مختلف بوده است.

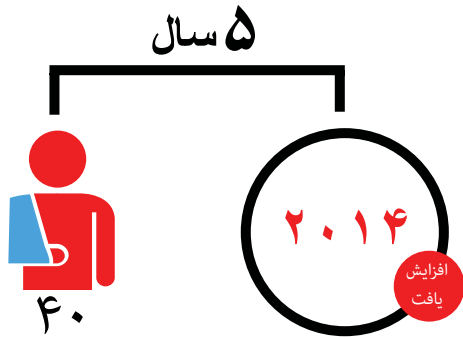
دلیل افزایش خشونت علیه خبرنگاران در سال ۲۰۱۶ عمدتاً تغییر پالیسی و رویکرد طالبان نسبت به رسانه ها و خبرنگاران و افزایش ناامنی و بی ثباتی در کشور میباشد. افزایش قتل خبرنگاران نه تنها افغانستان را به یکی از خطرناکترین کشورها برای کار خبرنگاری میدل ساخته بلکه باعث شده است تا خودسانسوری در کار خبرنگاری میان خبرنگاران در کشور، خصوصاً در ولایات نا امن افزایش یابد. در سال ۲۰۱۴ آمار قتل خبرنگاران بدلیل نا امنی هاییکه بخاطر انتقال مسولیت امنیتی از نیروهای خارجی به نیروهای افغان و همچنان انتخابات ریاست جمهوری میان آمد، افزایش یافت. در ۵ سال گذشته گروه های مختلف عامل قتل خبرنگاران بوده است. این گروه ها شامل طالبان ، گروه های زورمند محلی و گروه ها و افراد نا معلوم بوده است.

زخمی شدن خبرنگاران

در پنج سال ۴۰ مورد زخمی شدن خبرنگاران وجود دارد که در جریان کار یا بدلیل کار خبرنگاری مجروح شده اند. در بسیاری موارد خبرنگاران در جریان پوشش رویداد از محل واقعه یا توسط انفجارات و یا توسط نیرو های امنیتی در واقعه مجروح شده اند. آمار مجروحیت در سال ۲۰۱۴ میلادی بدلیل افزایش خشونت ها بخاطر انتخابات ریاست جمهوری و انتقال مسولیت امنیتی از نیرو های خارجی به نیرو های افغان، بلند رفت.

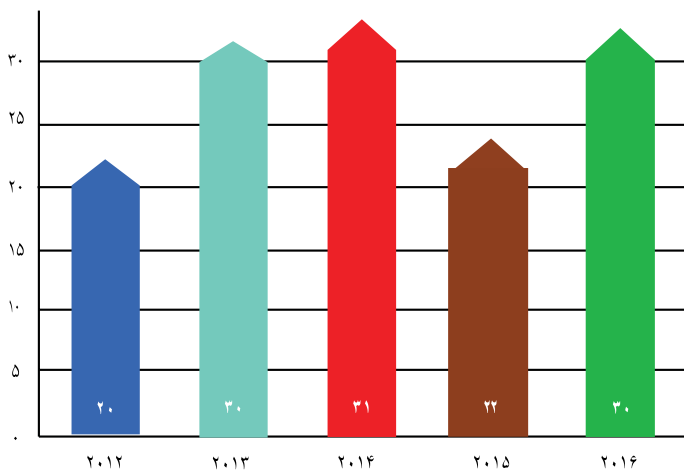

خبرنگار زخمی شده اند

لت و کوب خبرنگاران

بیشتر از ۱۰۰ قضیه لت و کوب خبرنگاران در پنج سال گذشته نمایانگر آن است که خشونت علیه خبرنگاران معضله بزرگ فرا راه کار خبرنگاری بوده و هنوز هم کتله کلانی از مخالفین آزادی بیان و آزادی رسانه یی در افغانستان وجود دارد. اما جای تاسف اینجاست که حکومت و نیرو های امنیتی مسولی بیشترین واقعات لت و کوب خبرنگاران میباشند. بر اساس آمار های کمیته اکثریت قضایای لت و کوب خبرنگاران حین تهیه گزارش در محل واقعه صورت گرفته که بعضاً این واقعات قصدی بوده و بعضاً غیر قصدی بوده است. در بسیاری واقعات خبرنگارانی که مورد لت و کوب قرار گرفتند وسایل کاری شان نیز تخریب گردیده و در بیشتر موارد با یک معذرت خواهی سرد از سوی نیرو های امنیتی و مسولین حکومتی قضایای لت و کوب بسته شده و موضوع با جدیت تعقیب نشده است.

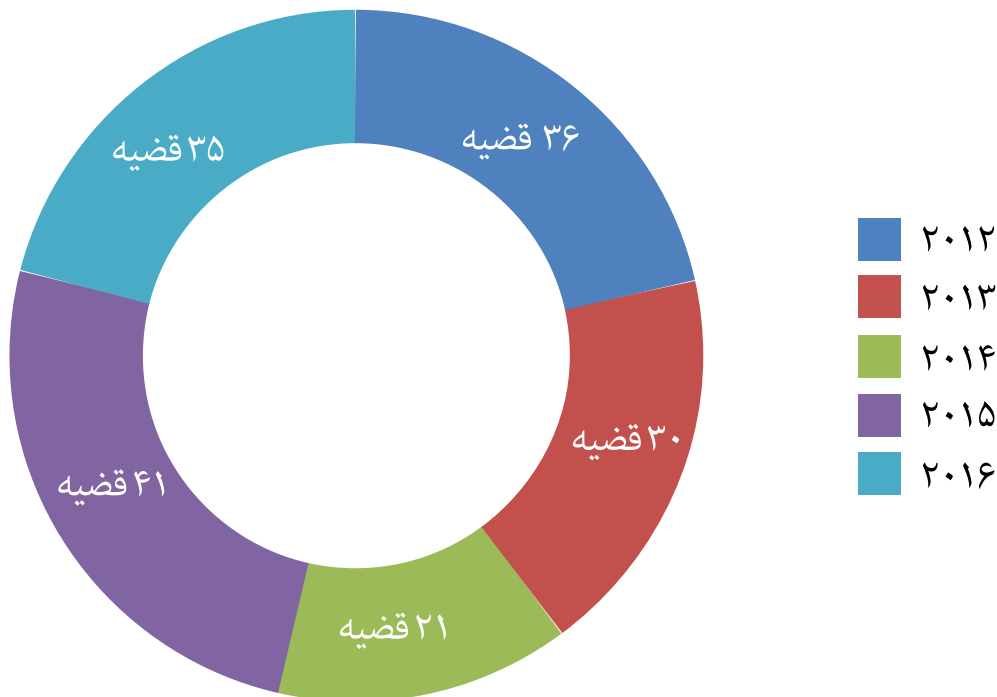
لت و کوب خبرنگاران

تهدیدات علیه خبرنگاران

خبرنگاران از جانب گروه های مختلف مورد تهدید قرار میگیرند. بیشترین تهدیدها از سوی حکومتیان طالبان و زورمندان محلی صورت میگیرد. خبرنگاران در بسیاری موارد یا بدلیل اینکه گزارش هایشان مطابق میل تهدید کننده ها میباشد و یا اینکه در مقابل خواست های تهدید کننده گان مبنی بر نشر مسایل فرمایشی مقاومت میکنند، تهدید میشوند. تهدید هائیکه از منسوبین حکومتی و یا زورمندان محلی متوجه خبرنگاران میگردد اکثرا بدلیل گزارش هایی میباشد که فساد، خویشخوری و یا حکومتداری نادرست مقامات حکومتی را افشا میسازد. در سال ۲۰۱۶ در مناطق ایکه حضور و نفوذ طالبان بیشتر بود، طالبان از رسانه ها خواستند تا از نشر موضوعات خاص اجتناب نمایند. این مسایل شامل پخش اعلانات نیرو های امنیتی یا اعلانات مربوط به صلح، پخش صدای زنان در برنامه ها، پخش موسیقی و غیره موارد میباشد. آخرین نمونه های این تلاش ها در ولایات وردک، غزنی، لوگر، پکتیا و پکتیکا صورت گرفته است.

در ضمن طالبان تلاش نمودند تا رسانه ها و خبرنگاران را با تهدید مجبور بسازند تا موضوعات ایکه مربوط به فعالیت های ایشان باشد، مورد پوشش رسانه ها قرار گیرد. این تلاش ها در حال گسترش بوده و نمایانگر هدف طالبان مبنی بر کنترل آجندای رسانه ها میباشد. بعد از ظهور داعش در افغانستان، این گروه هم تلاش های زیادی بخرچ داد تا با زور و تهدید رسانه ها را مجبور بسازند تا موارد مربوط به فعالیت های ایشان را نشر نمایند در غیر آن مورد حمله قرار میگیرند. حمله بر رادیو کلید، رادیو صفا و آژانس خبری پژواک در جلال آباد در اکتوبر ۲۰۱۵ توسط داعش بدلیل مقاومت این رسانه ها از پخش نشرات فرمایشی، مثال هایی ازین تهدیدها و حملات میباشد. رسانه ها و خبرنگاران توسط زورمندان محلی اکثرا بدلیل نشر مسایلی مربوط به ظلم و تخطی های حقوق بشری این اشخاص و گروه ها مورد تهدید قرار میگیرد.

در مجموع با کاهش حاکمیت و اقتدار حکومت بر کشور، تهدیدات علیه خبرنگاران و رسانه ها بیشتر میشود. در ضمن، بعنوان یک اصل، ولایات دوردست بیشتر آسیب پذیر بوده و رسانه ها و خبرنگاران در آن بیشتر مورد تهدید قرار گیرند.

تهدیدات علیه خبرنگاران

خشونت ها به اساس عاملین

در پنج سال ای که گذشت گروه های مختلف عامل خشونت علیه خبرنگاران در حالات مختلف بوده اند. در بعضی حالات خبرنگاران مورد خشونت مردم عام قرار گرفتند و یا هم مورد خشونت زورمندان محلی. اما نقطه عطف اینجاست که دو گروه به صورت متداوم عامل خشونت علیه خبرنگاران بوده است. یکی از این دو گروه دولت افغانستان بوده که عامل بیشترین قضایای خشونت بوده است و دیگر آن گروه های مخالف مسلح دولتی به خصوص طالبان که مورد خطر ناک ترین خشونت ها که قتل خبرنگاران میباشد بوده اند. گروه های دیگری از قبیل زورمندان محلی، افراد ناشناس، و حتی مسولین رسانه یی نیز عامل خشونت علیه خبرنگاران شده اند. به دلیل اینکه آمار های خشونت از دیگر گروه های یاد شده هر ساله نبوده تنها آمار خشونت ها از طرف دولت و گروه طالبان مورد بررسی قرار میگیرد.

دولت

بر اساس ارزیابی آمار ها دولت افغانستان به طور اوسط هر سال عامل بیشتر از ۴۰ قضیه خشونت علیه خبرنگاران و کارمندان رسانه یی بوده است. این در حالی است که دولت افغانستان همیشه از آزادی بیان و رشد رسانه ها به عنوان بزرگترین دستاورد یاد میکند. اما خوشبختانه آمار خشونت ای که مسولیت آنرا حکومتی ها دارد در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ چنانچه در گراف ذیل دیده میشود، کاهش یافت. دلیل عمده کاهش مسولیت منسویین حکومتی تدابیری ای که حکومت وحدت ملی در قسمت جلوگیری از خشونت و تهدید حکومتیان متعاقب دادخواهی مستمر نهاد های حامی خبرنگاران گرفته است، میباشد. بطور مثال حکومت وحدت ملی در اوایل سال ۲۰۱۶ حکمی مبنی بر مصونیت خبرنگاران و عدم مداخله لوی ژانوالی در امور خبرنگاران و رسانه ها صادر نمود. حکومت شخصی را بعنوان سفیر آزادی بیان تعیین نمود که دسترسی نهاد های حامی رسانه ها را به رییس جمهور ممکن ساخته و در ضمن در قسمت تعقیب قضایای خشونت علیه خبرنگاران و رسانه ها خیلی کمک نموده است. در ضمن در نیمه خزان سال ۲۰۱۶ حکومت افغانستان طرز العمل امنیت و مصونیت خبرنگاران را تصویب نمود که اجرایی شدن این طرز العمل میتواند تا حد زیاد مشکلات مصونیتی و امنیتی رسانه ها و خبرنگاران را حل نماید.

اما این به معنی تغییر کلی در برخورد حکومتی ها و یاهم بهتر شدن رویه آنان با خبرنگاران به گونه که لازم است نمیشد. شماری زیادی از مسوولان و موظفین حکومتی هنوز هم با خبرنگاران مسوولانه برخورد نمی کنند.

بگونه مثال: صدام داود زی خبرنگار تلویزون خورشید به تاریخ ۲۷،۸،۲۰۱۶ از سوی یکی از معاونان کمیته ملی المپیک که با یک معاون دیگر این نهاد برسر معاونیت کمیته المپیک دعوا و جنجال داشت مورد اهانت و تحقیر قرار میگیرد که چرا با هردوی آنان مصاحبه انجام نداده است. درحالی که اصل مشکل میان خود این دو معاون بوده است و هر کدام خود را حقدار این پست میدانند، اما جزایش را باید خبرنگار ببیند.

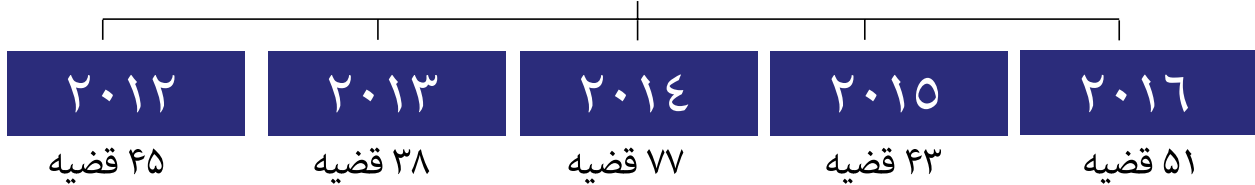
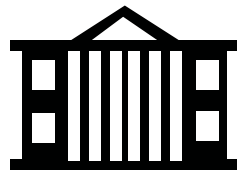
همچنان :

مسعود انصار خبرنگار رادیو کلید میگوید: که صبح دوشنبه زمانی که برای پوشش مراسم افتتاح قصر ستوری در مقر وزارت امور خارجه میرفت، از سوی محافظان رییس جمهور مورد تهدید قرار گرفت آقای انصار می افزاید: که وی زمانی توسط محافظان محمداشرف غنی مورد تهدید قرار گرفت، که از راه بندان و مشکلات ناشی از حضور رییس جمهور در مراسم افتتاح قصر ستوری با موبایل اش فیلم می گرفت. این خبرنگار تاکید کرده، که محافظان رییس جمهور پس از فیلمبرداری وی را توقف و دشنام داده اند و همچنین گفته که آنان می توانند به جرم عکاسی وی را شش ماه زندانی بسازند، تلفن همراهی این خبرنگار نیز توسط محافظان اشرف غنی ضبط شده است.

درهرات حسین نیکخواه خبرنگار تلویزیون استقلال به تاریخ ۱،۸،۲۰۱۶ ساعت ۸ شب زمانی که ازجریان بازداشت یک مظنون جنایی درناحیه چهارم شهر هرات سرگرم تهیه فیلم بود مورد برخورد فزیک، تحقیر و توهین لفظی مدیر جنایی قوماندانی امنیه هرات و سربازانش و همچنان با برخورد تند و تحقیر آمیز یک څارنوال قرار گرفت و برای نیم ساعت درحوزه سوم پولیس هرات در بازداشت بود.

این همه میرساند که حکومت هنوز هم به وعده اش در قبال آموزش و رهنمایی به مسوولان وموظفین حکومتی در باره برخورد با خبرنگاران و چگونگی حقوق خبرنگاران و رسانه ها تا هنوز اقدام نکرده است و اگر کاری هم کرده باشد کافی و خیلی موثر نبوده است.

دولت

طالبان و گروه های مخالف

تهدید طالبان نسبت به خبرنگاران در سال ۲۰۱۶ افزایش بی پیشینه داشت. ابتدا پالیسی طالبان در قبال رسانه ها بر بنیاد ایجاد روابط دوستانه استوار بود. طالبان علاقمند بودند که با نگهداشتن روابط دوستانه با رسانه ها و خبرنگاران زمینه بهتر را برای پوشش خبری برای خود مهیا ساخته و چهره خود را بهبود ببخشند. اما این رویکرد طالبان نسبت به رسانه ها نتایج مطلوب را برای این گروه در قبال نداشت. روی همین ملحوظ این گروه با تغییر استراتژی خواستند که با ایجاد وحشت در میان رسانه ها و خبرنگاران زمینه پوشش رویداد های شان را میسر ساخته و از پخش و نشر مطالب ایکه به حکومت افغانستان منفعت میرساند، جلوگیری نمایند. در سال ۲۰۱۶ تهدید و خشونت طالبان نسبت به خبرنگاران و رسانه ها نه تنها به حد اعظمی آن رسید، بلکه از منظر ماهیت خیلی مهلک تر گردید. چنانچه درین سال ۱۳ خبرنگار بقتل رسیده و طالبان مسولیت کشتن حد اقل ده تن ازین خبرنگاران را بعهدده دارد. درین سال تلاش های این گروه مبنی بر کنترل نشرات رسانه ها نیز افزایش یافت.

طالبان و گروه های مخالف

تغییر در ماهیت تهدید علیه خبرنگاران و رسانه ها

در اواخر سال ۲۰۱۵ با شدت جنگ در بخش های مختلف کشور خصوصاً با سقوط ولایت کندز بدست طالبان در سپتامبر ۲۰۱۵ رویکرد طالبان در مقابل رسانه ها تغییر کرد، چیزیکه ماهیت تهدید را علیه خبرنگاران و رسانه ها به شدت متحول ساخت. با افزایش شدت و دامنه جنگ، طالبان احساس نمودند تا مدامیکه پوشش جنگی رسانه ها سازگار با استراتژی تبلیغاتی این گروه نباشد، دستاورد های نظامی ایشان نمیتواند تاثیرات لازم را در صحنه سیاسی ملی و بین المللی بجا بگذارد. روی همین ملحوظ ایشان تلاش نمودند تا با تغییر رویکرد نسبت به رسانه ها و خبرنگاران، تهدیدات گسترده را متوجه رسانه ها و خبرنگاران سازند. این تهدید با صدور اعلامیه رسمی توسط طالبان علیه تلویزیون طلوع و یک که طی این اعلامیه هر دو رسانه توسط طالبان اهداف نظامی خوانده شد، آغاز گردید. متعاقب این تهدید، در جنوری ۲۰۱۶ یک موتر حامل کارمندان تلویزیون طلوع مورد حمله قرار گرفته که ۷ تن از این کارمندان شهید شده و بیشتر از بیست تن ایشان زخمی شدند. این حمله طالبان نه تنها مهلک ترین حمله بالای کارمندان رسانه ها بود، بلکه وحشت بزرگ را میان خبرنگاران و رسانه ها در سرتاسر کشور ایجاد نمود. متعاقب این حمله طالبان تلاش هاییرا در قسمت کنترل آجندا و برنامه های رسانه ها در ولایات نا امن شروع نمودند.

در ولایات مختلف ایشان تلاش نمودند تا با تهدید و در بعضی حالات با اعمال خشونت رسانه ها را از نشر بعضی موضوعات منصرف سازند. مواردی را که طالبان ممنوع قرار میدادند عبارتند از نشر صدای زنان از رادیو ها و یا تصویر زنان از تلویزیون ها، برنامه های تفریحی خصوصاً آن برنامه های که صدای خانم ها از آن پخش میشد، اعلانات نیرو های امنیتی، اعلانات صلح، اعلانات ایکه کارکرد های حکومت را به نمایش میگذارد و در مجموع موارد ایکه چهره حکومت را بهبود میبخشد. در بعضی حالات طالبان رهنمود نشراتی در اختیار رسانه ها قرار دادند. در آخرین مورد در ماه دسامبر ۲۰۱۶ رهنمودی توسط طالبان در ولایت لوگر به رسانه های ولایتی داده شد و از ایشان تقاضا گردید تا رسانه ها مطابق به این رهنمود، نشرات خود را عیار سازند.

در پهلوی طالبان نیرو های داعشی نیز با اعمال فشار و خشونت های مختلف النوع تلاش نموده اند تا نشرات رسانه ها را تحت نفوذ قرار داده و حضور هر چه بیشتر و پررنگ تر در سرخط های خبری رسانه ها داشته باشند. در ولایت ننگرهار، با در نظر داشت حضور قابل ملاحظه داعش درین ولایت، رسانه ها زیر فشار گسترده داعش بوده اند تا اخبار مربوط به حملات و تخریبات این گروه را پوشش دهند. ایشان پیام های مکرر که حاوی اخبار شان بود، به رسانه ها ارسال مینمودند تا رسانه ها آن موضوعات را پخش نمایند. در عین زمان رسانه ها مورد تهدید قرار میگرفت تا در صورت عدم پخش این موارد، مورد حمله قرار خواهند گرفت. در آخرین مورد در اکتوبر ۲۰۱۵ رادیو کلید و رادیو صفا مورد حمله بامبی داعش بدلیل مقاومت این رسانه ها از پخش موادیکه توسط داعش در اختیار این رسانه ها قرار میگرفت، بود.

با در نظر داشت موفقیت طالبان در ایجاد ترس میان رسانه ها و خبرنگاران و افزایش نا امنی و بی ثباتی در کشور، سال ۲۰۱۷ نیز سال دشواری برای خبرنگاران و رسانه ها خواهد بود. چنانچه سال ۲۰۱۶ بدلیل اینکه شاهد قتل ۱۳ خبرنگار بود، خونین ترین سال بشمار میرود احتمال افزایش آمار قتل و خشونت در سال ۲۰۱۷ وجود دارد. حمله های انفرادی بالای خبرنگاران و مسولین رسانه ها یکی از شیوه های است که تازه مورد استفاده قرار میگردد. در آخرین مورد قاضی نصیر احمد مدثر رییس رادیو پیغام ملی در ماه دسامبر ۲۰۱۶ در ولایت لوگر بقتل رسید. با وصف اینکه طالبان مسولیت این حادثه را بگونه رسمی بعهده نگرفتند، قاضی مدثر و رادیو زینت چندین بار بدلیل محتوای رسانه ای وی که صدای زنان، برنامه های تفریحی، برنامه های سیاسی و سپات های تبلیغاتی نیرو های امنیتی را پخش مینمود مورد تهدید از جانب طالبان قرار گرفت. در یک مورد حمله مسلحانه بالای این رادیو صورت گرفت. رادیو زینت بتاريخ ۱۶ جولای ۲۰۱۶ نامه یی توسط طالبان دریافت نمود که در آن از مسولین این رادیو خواسته شده که صدای زنان را در برنامه ها نشر نکنند و در ضمن کارمندان رسانه باید خود را مزین به اصول اسلامی بسازند

این تهدید ها و حملات با عث شده است که ترس و خودسانسوری گسترده میان رسانه ها در قسمت های نا امن افغانستان پیمان آمده و درین محلات تا حدی کنترل نشرات رسانه ها بدست طالبان افتد، چیزیکه مایه نگرانی بزرگ برای کمیته مصونیت خبرنگاران میباشد. رسانه ها در چنین حالت نمیتوانند که مکلفیت اساسی خود را که همانا کار مستقلانه و آگاه سازی مردم بصورت بیطرفانه باشد، انجام دهد.

نتیجه گیری

سال ۲۰۱۶ بدلیل اینکه شاهد قتل ۱۳ خبرنگار بود، خونین ترین سال برای خبرنگاران در تاریخ رسانه بی افغانستان بشمار میاید. مهلك شدن ماهیت تهدیدها درین سال با عث شده که افغانستان به یکی از خطرناکترین کشورها برای کار خبرنگاری مبدل گردد. باساز گزارش نهاد گزارشگران بدون مرز، افغانستان بعد از سوریه خطرناکترین کشور برای خبرنگاران در سال ۲۰۱۶ بحساب میاید. افزایش تهدیدها علیه خبرنگاران با عث ایجاد ترس گسترده میان خبرنگاران و رسانه ها شده و خبرنگاران و رسانه ها را مجبور به خودسانسوری نموده است که این موضوع در مناطق نا امن کشور به مراتب برانزنده تر میباشد.

با وصف اینکه یکتعداد تدابیر در سال ۲۰۱۶ از طرف حکومت افغانستان برای تامین امنیت و مصونیت خبرنگاران گرفته شده است، که از آن جمله میتوان به طرز العمل امنیت و مصونیت خبرنگاران و رسانه ها که توسط شورای امنیت ملی تصویب گردیده، اشاره نمود، مصونیت خبرنگاران و رسانه ها هنوز هم یک معضله جدی بوده و بزرگترین تهدید در مقابل آزادی بیان و آزادی رسانه ها که بزرگترین دستاورد کشور در ۱۵ سال گذشته محسوب میگردد، قرار گرفته است. حرفه خبرنگاری در سطوح وسطی و پایین حکومت اکثراً بعنوان یک مشکل دیده شده، رفتار نادرست با خبرنگاران صورت گرفته و به کار ایشان هیچگونه ارج گذاشته نمیشود. دسترسی به اطلاعات بعنوان یک چالش باقی مانده و با وصف یکتعداد تدابیر از سوی حکومت وحدت ملی، هنوز هم چالش عمده بحساب میاید. توهین و تحقیر خبرنگاران، رویه نامناسب، بی توجهی و ناچیزدانستن کار خبرنگاری و رسانه بی، توسل به رعب و فشار از برخوردهای نادرستی است که از آن میتوان یاد نمود.

تنها با چشم انداز به پنج سال اخیر، اگر میزان خشونت در برابر خبرنگاران را به بررسی بگیریم دیده میشود که آمار خشونتها در این پنج سال از هفتاد تا اضافه تر از یک صد و سی مورد در طی هرسال بوده است. گرچه گراف خشونتها در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ نسبت به ۲۰۱۴ کاهش یافته (گراف خشونت در سال ۲۰۱۴ به دلیل انتقال سیاسی، امنیتی و اقتصادی کشور و افزایش واقعات نا امنی افزایش داشت)، اما در سال ۲۰۱۶ خشونتها به مراتب مهلك تر و تند تر گردیده و میزان تهدید خیلی افزایش یافته است. چیزی دیگری که قابل تامل در این مورد است همانا خشونت و تهدیدی است که از جانب منسویین حکومتی متوجه خبرنگاران میگردد، چون حکومت قانوناً، اصولاً و اخلاقاً مکلف به تامین امنیت و مصونیت خبرنگاران میباشد.

پیشنهادات

۱. با درنظر داشت اینکه سال ۲۰۱۶ خونین ترین سال برای خبرنگاران و رسانه ها بود، حکومت افغانستان باید طرزالعمل تامین امنیت و مصونیت خبرنگاران را با جدیت در تمام ولایات کشور تطبیق نماید. کمیته مصونیت با استقبال از تصویب این طرزالعمل که سند جامع و عملی میباشد، موثرت آنرا مستلزم تطبیق جدی و همه جانبه این طرز العمل میداند.
۲. حکومت افغانستان باید چگونگی برخورد با خبرنگاران را شامل نصاب تعلیمی نیرو های امنیتی ساخته و کمپاینی را بخاطر آگاه سازی تمام کارمندان حکومت مبنی بر حق قانونی خبرنگاران برای گزارش دهی راه اندازی نماید. نیرو های امنیتی مسول یکتعداد زیادی واقعات تهدید و خشونت علیه خبرنگاران میباشد روی این ملحوظ این معضل باید حل گردد.
۳. با در نظر داشت عمق تهدید ها علیه رسانه ها و خبرنگاران، رسانه ها باید تامین امنیت نهاد ها و کارمندان خود را جدی گرفته و در راستای آن تدابیر عملی اتخاذ نمایند. تامین امنیت کارمندان، مکلفیت قانونی، اداری و اخلاقی رسانه ها میباشد. غفلت درین زمینه به هیچ وجه قابل توجیه نمیشد.
۴. خبرنگاران باید مصونیت و امنیت فردی خود را در اولویت قرار داده و به هیچ چیزی دیگر نمیتوانند بیشتر از امنیت خود ارجحیت بدهند. خبرنگاران باید شامل کورس های کوتاه مدت مصونیتی که توسط کمیته مصونیت خبرنگاران بصورت رایگان در اختیار خبرنگاران قرار داده میشود، گردند.
۵. نهاد های حامی خبرنگاران باید با هماهنگی بیشتر با حکومت افغانستان و خبرنگاران در قسمت ایجاد محیط مصون کاری برای خبرنگاران کار نمایند. ضرورت برای کار موثر بخاطر بهبود مصونیت خبرنگاران نسبت به هر زمان دیگر بیشتر میباشد.
۶. جامعه بین المللی باید با حکومت افغانستان، رسانه ها و نهاد های حامی خبرنگاران در قسمت بهبود مصونیت خبرنگاران کار نماید. حراست از آزادی بیان و آزادی رسانه ها که بزرگترین دستاورد کشور در ۱۵ سال گذشته بشمار میاید، نیازمند قرار دادن این موضوع در اولویت های کاری جامعه بین المللی میباشد. جامعه بین المللی در رشد آزادی بیان و تعدد رسانه یی در افغانستان نقش عمده بازی نموده فلذا حراست از آن مسولیت مشترک حکومت افغانستان و جامعه بین المللی میباشد.